

Ο θρόνος, αυτός, που σε ελάχιστους Ναούς υπάρχει σήμερα εκ κατασκευής και προστίθεται εκ των υστέρων στους Ναούς της Μητροπόλεώς μας, κατόπιν σχετικής επισημάνσεως του Ποιμενάρχου μας, είναι ό, τι απέμεινε από το σύνθρονο των αρχαίων Χριστιανικών Ναών, έτσι όπως μπορούμε να το παρατηρήσουμε στην αρχαϊκή του μορφή, να μοιάζει με κούλο αρχαίου θεάτρου, μια ημικυκλική πέτρινη κερκίδα, δηλαδή, πίσω από την Αγία Τράπεζα, με μια εξέχουσα θέση στη μέση.

Τέτοια σύνθρονα διασώζονται στην Κωνσταντινούπολη, στους Ναούς της Αγίας Σοφίας, με επτά σειρές εδρών εκατέρωθεν της κεντρικής, και της Αγίας Ειρήνης, με πέντε σειρές, και στην πρωτοχριστιανική Βασιλική της Εκατονταπυλιανής στην Πάρο.

Αν αναχθούμε νοερά σ' εκείνα τα χρόνια τα παλιά, πριν υψωθεί το τέμπλο μεταξύ του Αγίου Βήματος και του κυρίως ναού και κατ' ανάγκη μεταφερθεί ο Επισκοπικός θρόνος έξω του βήματος και παρακολουθήσουμε την τέλεση της θείας λειτουργίας, θα δούμε τον Επίσκοπο καθεζόμενο στον θρόνο, τούς πρεσβυτέρους εκατέρωθέν του στο Σύνθρονο, κύκλω της αγίας τραπέζης, και όχι μόνο θα μας λυθεί κάθε απορία, αλλά και θα κατανοήσουμε πλήρως τα λόγια του Αγ. Ιγνατίου του Θεοφόρου προς Μάγνητας: «προκαθημένου του Επισκόπου εις τόπον Θεού και των πρεσβυτέρων εις τόπον συνεδρίου των Αποστόλων».

Ο Επίσκοπος κάθεται επί του συνθρόνου «ώσπερ τις χριστοφόρος οιακοστρόφος, επισκοπών την οτέ ευπλούσαν και οτέ κλυδωνιζομένην ολκάδα, απ' αυτού προς τον λαόν διαλεγόμενος και υπέρ του πληρώματος ειρήνην ευχόμενος και παρά την αγίαν ιστάμενος Τράπεζαν, ίνα την φρικτήν αναφέρη θυσίαν» όπως παραστατικότατα περιγράφει ο Αγ. Ι. Χρυσόστομος, σε μια θαυμάσια εικόνα, όπου ο Επίσκοπος είναι ο πηδαλιούχος, ο καπετάνιος, και η Εκκλησία η ολκάς, πλοίο, δηλαδή, φορτωμένο με αγαθά, που άλλοτε πλέει σε γαλήνια νερά και άλλοτε κλυδωνίζεται...

Αυτή, ακριβώς, είναι η θέση του Επισκόπου στην Εκκλησία, όπως τη συμβολίζει και την εκφράζει το Σύνθρονο: να κυβερνά, διδάσκει και κατευθύνει την τοπική Εκκλησία και ιστάμενος ενώπιον του θυσιαστηρίου να προσφέρει την αναίμακτη θυσία.

Ο μεγάλος Κανονολόγος Ζωναράς λέει σχετικά: «Τοις Επισκόποις εν τω θυσιαστηρίω καθέδρα εξ ύψους ίδρυται, δηλούντος του πράγματος οίον είναι τούτο, ότι δει τον υπ' αυτόν λαόν οράν αφ' ύψους και επισκοπείν ακριβέστερον· και οι Πρεσβύτεροι συνιστάναι εκεί τω Επισκόπω και συγκαθήσθαι ετάχθησαν, ίνα και ούτοι δια της αφ' ύψους καθέδρας ενάγωνται εις το εφοράν τον λαόν και καταρτίζειν αυτόν, ώσπερ σύμπονοι δοθέντες τω Επισκόπω».

Αποδίδεται έτσι στην καθέδρα του Επισκόπου η εικόνα της σκοπιάς, που είναι υψηλότερη, για να φανερώνει την αποστολή και συνάμα το καθήκον του, ότι πρέπει, δηλαδή, να επισκοπεί τον λαόν του από υψηλά και να τον παρατηρεί, όπως σημαίνει και το ρήμα επισκοπώ = επιβλέπω, επιτηρώ.

Αλλά και οι θέσεις των πρεσβυτέρων ως μικρότερες σκοπιές χαρακτηρίζονται, για να επιβλέπουν και αυτοί τον λαό και να τον καταρτίζουν «ὡςπερ σύμπονοι δοθέντες, τῷ ἐπισκόπῳ», ως συμπάσχοντες, συμπαραστάτες του Επισκόπου.

Ο Επίσκοπος, λοιπόν, είναι «ο ἐπὶ τοῦ ὕψους τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ πύργου ἱστάμενος καὶ ἐκεῖθεν σκοπῶν καὶ κατοπτρεύων τὰς ψυχάς. Εἶναι ὁ το πλῆρωμα ὅλης τῆς ἱερωσύνης κατέχων καὶ πάντας αὐτῆς τοὺς βαθμοὺς ἐν ἑαυτῷ συγχωνεύων καὶ δι' ἑαυτοῦ μεταδίδων». Εἶναι ὁ «ἐπιτηρητὴς καὶ ἐπιμελητὴς πασῶν τῶν ἐκκλησιαζομένων ψυχῶν, δύναμιν ἔχων τελεστικὴν πρεσβυτέρου, διακόνου, υποδιακόνου, ἀναγνώστου, ψάλτου καὶ μοναχοῦ».

Ὅπως τονίζει ὁ Δοσίθεος Ἱεροσολόμων στὴν περίφημη Ομολογία του «Τὸ ἐπισκοπικὸν ἀξίωμα οὕτως ἐστὶν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀναγκαῖον, ὥστε χωρὶς αὐτοῦ μὴ δύνασθαι μήτε Ἐκκλησίαν, μήτε χριστιανὸν τινὰ ἢ εἶναι ἢ ὅλως λέγεσθαι· αὐτός γὰρ ὁ ἀξιωθεὶς Ἐπίσκοπος εἶναι, ὡς ἀποστολικὸς διάδοχος, ζῶσα ἐστὶν εἰκὼν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς Γῆς... οὕτω δὲ αὐτοῦ τὸ ἀναγκαῖον ἐννοούμεν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὡς ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τὴν ἀναπνοὴν καὶ τῷ αἰσθητῷ τούτῳ κόσμῳ τὸν ἥλιον... ὅ,τι Θεὸς ἐν τῇ οὐρανίῳ τῶν πρωτοτόκων Ἐκκλησίᾳ καὶ ἥλιος ἐν τῷ κόσμῳ, τούτο ἕκαστος Ἀρχιερεὺς ἐν τῇ κατὰ μέρος Ἐκκλησίᾳ».

Μηπως φαίνονται υπερβολικά τὰ λόγια τοῦ Δοσιθέου; Καὶ ὁμως ὁ Δοσίθεος, γράφοντας αὐτά, ἀπλῶς ἐπαναλαμβάνει τὴν Ἀγιοπατερικὴ παράδοση γιὰ τὸ Ἐπισκοπικὸ ἀξίωμα καὶ τὴ θέση τοῦ Επισκόπου στὴν Ἐκκλησία.

Πολλοὺς αἰῶνες προ αὐτοῦ ἡ Ἐκκλησία, διὰ στόματος τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ Ἐπισκόπου Καρχηδόνης εἶχε διατυπώσει· «*Episcopus in Ecclesia, et Ecclesia in Episcopo, et si qui cum Episcopo non sit in Ecclesia non esse*».

«Ὁ Ἐπίσκοπος εἶναι στὴν Ἐκκλησία, καὶ ἡ Ἐκκλησία στὸν Ἐπίσκοπο καὶ ἀν κανεὶς δὲν εἶναι με τὸν Ἐπίσκοπο, δὲν εἶναι καὶ με τὴν Ἐκκλησία».

Γιὰ νὰ καταταλάβουμε τὸ λόγο αὐτὸ τοῦ Ἀγ. Κυπριανοῦ θὰ χρησιμοποιήσουμε τοὺς λόγους ἐνὸς ἄλλου, ἀκόμα ἀρχαιότερου πατρός, τοῦ Ἀγ. Ἰγνατίου τοῦ Θεοφόρου, Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας, ὁ ὁποῖος συμβουλεύει τοὺς Σμυρναίους· «Πάντες τῷ Ἐπισκόπῳ ἀκολουθεῖτε, ὡς Ἰησοῦς Χριστὸς τῷ Πατρί, καὶ τῷ πρεσβυτερίῳ ὡς τοῖς ἀποστόλοις. Τοὺς δὲ διακόνους ἐντρέπεσθε ὡς Θεοῦ ἐντολὴν. Μηδεὶς χωρὶς τοῦ Ἐπισκόπου τι πρᾶσσέτω τῶν ἀνηκόντων εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. Εκείνη βεβαία εὐχαριστία ἡγεῖσθω, ἡ ὑπὸ τὸν ἐπίσκοπον οὖσα, ἡ ὡς αὐτός ἐπιτρέψη. Ὅπου ἂν φανῇ ὁ Ἐπίσκοπος, ἐκεῖ τὸ πλῆθος ἐστω· ὡςπερ ὅπου ἂν ἡ Χριστὸς Ἰησοῦς, ἐκεῖ ἡ καθολικὴ ἐκκλησία. Οὐκ ἐξόν ἐστὶν χωρὶς τοῦ Ἐπισκόπου, οὔτε βαπτίζειν, οὔτε ἀγάπην ποιεῖν· ἀλλ' ὁ ἂν ἐκεῖνος δοκιμάσῃ, τούτο καὶ τῷ Θεῷ εὐάρεστον, ἵνα ἀσφαλὲς ἢ καὶ βέβαιον παν ὁ πράσσεται».

Αὐτὸ δηλώνει σαφέστατα ὅτι κέντρο τῆς Ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς εἶναι ὁ Ἐπίσκοπος.

Τίποτε δὲν μπορεῖ νὰ γίνη χωρὶς τὴ γνώμη του, γιατί, ὅπως στὴ συνέχεια ἀναφέρει·

«Καλώς έχει, Θεόν και Επίσκοπον ειδέναι, ο τιμών Επίσκοπον υπό Θεού τετίμηται· ο λάθρα του Επισκόπου τι πράσων τω διαβόλω λατρεύει», ενώ στην προς Εφεσίους επιστολή του ο Θεοφόρος πατέρας γράφει· «Οθεν και υμίν πρέπει, συντρέχειν τη του Επισκόπου γνώμη, του κατά Θεόν ποιμένοντος υμάς· όπερ και ποιείται αυτοί, σοφισθέντες υπό του πνεύματος· το γαρ αξιονόμαστον πρεσβύτεριον, άξιον ον του Θεού, ούτως συνήρμωσται τω Επισκόπω, ως χορδαί κιθάρας» .

Στην αρχαία Εκκλησία σε κάθε πόλη ο Επίσκοπος τελούσε την Ευχαριστιακή σύναξη, συμπαραστατούμενος υπό του πρεσβυτερίου της πόλεως. Όσο όμως οι ανάγκες αύξαναν, δημιουργήθηκε ο θεσμός των ενοριών. Εντός των ορίων της επισκοπής οι πρεσβύτεροι τελούσαν χωριστές ευχαριστιακές συνάξεις, κατά παραχώρηση, πλέον, του Επισκόπου. Τούτο δηλώνει το «η ω αν αυτός επιτρέψη».

Αυτή η πρακτική άρχισε να εφαρμόζεται από τις αρχές του 2ου αιώνα. Όταν τον 4ον αιώνα παγιώθηκε ο θεσμός της ενορίας, φαίνονται και οι Πρεσβύτεροι ότι «προσφέρουν» και αυτοί θυσίαν, αλλά πάντοτε κατά παραχώρηση του Επισκόπου.

Η πνευματική αυτή εξάρτηση των πρεσβυτέρων από τον Επίσκοπο διασφαλίζεται και διαφαίνεται σε πολλές περιπτώσεις, από τις οποίες ενδεικτικά αναφέρουμε δύο:

α) Το μνημόσυνο του ονόματος του Επισκόπου. Ο πρεσβύτερος δεν μνημονεύει του ονόματος του Επισκόπου ο οποίος τον έχει χειροτονήσει, αλλά τον Επίσκοπο, στα όρια της επισκοπικής περιφέρειας του οποίου ευρίσκεται.

β) Τη χρήση του αντιμηνσίου, για το οποίο ο ερμηνευτής των ιερών Κανόνων Βαλαμών τονίζει: «Δια γαρ τούτο, ως έοικεν, επενοήθησαν και τα αντιμήνσια και γίνονται παρά των κατά χώραν αρχιερέων... ου μόνον αντι του ενθρονισμού, των ανοίξεων και των εγκαινίων, αλλά και εις το αναφάνεσθαι το κατ' επιτροπήν επισκοπικήν γίγνεσθαι εν τω ευκτηρίω την ιερουργίαν».

Γι' αυτό και η σημερινή επέτειος δεκαετούς Ποιμαντορίας του Σεβασμιωτάτου Ποιμενάρχου μας τιμάται σήμερα κατ' εξοχήν δια της τελέσεως της Θείας Λειτουργίας

Γιατί, από αυτήν πηγάζει όλη η εξουσία του Επισκόπου, όχι μόνον η αγιαστική αλλά και η ποιμαντική και η λεγομένη διοικητική. Ευχαριστία χωρίς Επίσκοπον δεν υπάρχει, αλλ' ούτε και Επίσκοπος χωρίς Ευχαριστία.

Κύριο έργο και πρωταρχική θέση, λοιπόν, του Επισκόπου είναι να ηγείται της Θείας Ευχαριστίας. Όλα τα άλλα νοηματοδοτούνται από τη σχέση του μ' αυτήν.

Ο Επίσκοπος συνεπώς όταν διοικεί δεν ασκεί διοίκησιν, όπως λέμε, αλλά προεκτείνει σε όλους τους τομείς της ζωής της Εκκλησίας τη χάρη και την ευλογία της Θείας Ευχαριστίας της οποίας προϊστάται.

Χωρίς τη Θεία Ευχαριστία δεν υπάρχει αγιασμός και ευλογία στη ζωή των πιστών.

Κανείς δεν μπορεί να γίνει άγιος χωρίς τη συμμετοχή του στον Ένα Άγιον, Ένα Κύριον Ιησούν Χριστόν, ο οποίος προσφέρει το Σώμα και το Αίμα Του λύτρον αντὶ πολλῶν στη Θεία Ευχαριστία.

Δεδομένου, όμως, ότι η Θεία Ευχαριστία χωρίς Επίσκοπον είναι αδιανόητη, ούτε χάρις και αγιασμός στη ζωή μας είναι δυνατή χωρίς την ευλογία του Επισκόπου.

Βέβαια, είναι γεγονός ότι στις επιστολές του [Αποστόλου Παύλου](#) όλα τα μέλη της Εκκλησίας καλούνται «άγιοι», παρά το ότι δεν χαρακτηρίζονται από ηθική [τελειότητα](#).

Καλούνται, όμως, άγιοι, εφ' όσον αγιότητα για τους ανθρώπους σημαίνει μετοχή στην αγιότητα του Θεού, όπως αυτή προσφέρεται από τον Χριστό.

Με την ίδια ακριβώς, λογική, στη γλώσσα της Εκκλησίας ήδη από τους πρώτους αιώνες και τα στοιχεία της Ευχαριστίας έλαβαν το όνομα «τα άγια», παρά το ότι από τη φύση τους δεν είναι άγια.

Και με την ίδια αιτιολογία η Εκκλησία πολύ νωρίς επίσης απένειμε τον τίτλο «άγιος» στους [Επισκόπους](#), με αποτέλεσμα σήμερα, πολλοί να σκανδαλίζονται, όταν λέμε «ο άγιος Σύρου».

Αλλά, ο [Επίσκοπος](#) καλείται κατ' αυτόν τον τρόπο όχι για τις αρετές του, αλλά γιατί εικονίζει στη [Θεία Ευχαριστία](#) τον μόνον άγιο, ως εικόν του Χριστού και ως καθήμενος εις τόπον και τύπον Θεού. Η θέση του επισκόπου στη [Θεία Ευχαριστία](#) είναι εκείνη που δικαιολογεί τον τίτλο «άγιος».

Η Θεία Ευχαριστία είναι εικόνα της Βασιλείας του Θεού. Στη Θεία Λειτουργία βιώνουμε και προγευόμεθα της καταστάσεως στην οποία θα ζει ο κόσμος όταν επικρατήσει η Βασιλεία του Θεού, την οποίαν όλοι οι πιστοί προσδοκούμε και για τον ερχομό της οποίας προσευχόμεθα κάθε φορά που λέμε στην Κυριακή Προσευχή "ελθέτω η Βασιλεία σου".

Αυτόν τον Βασιλέα Χριστόν, όπως θα έλθει στη Βασιλεία Του, εικονίζει στην Εκκλησία ο προεστώς της Ευχαριστίας Επίσκοπος. Γι' αυτό και κάθεται επί θρόνου, όχι βέβαια σ' αυτόν που λέμε σήμερα Δεσποτικό Θρόνο, αλλά σ' αυτόν που είναι πίσω από την Αγία Τράπεζα, κάτι που στην αρχαία Εκκλησία ήταν εκ των ων ουκ άνευ στους ναούς.

Ο θρόνος του Επισκόπου στο Σύνθρονο είναι εικόνα της εγκαθιδρύσεως του Χριστού στη Βασιλεία Του, με τους δώδεκα Αποστόλους να τον περιστοιχούν καθήμενοι και αυτοί κατά τη φράση του Κυρίου "επί δώδεκα θρόνους κρίνοντες τας δώδεκα φυλάς του Ισραήλ".

Δεν είναι συνεπώς χωρίς σημασία το ότι ο Επίσκοπός και οι λειτουργοί στη Θεία Ευχαριστία φέρουν λαμπρές στολές.

Κακώς σκανδαλίζονται πολλοί σήμερα από τη λαμπρότητα των αμφίων της Εκκλησίας μας....

Όλα στη Θεία Ευχαριστία είναι λουσμένα στο φως και τη λαμπρότητα γιατί μ' αυτόν τον τρόπο η Εκκλησία μας θέλησε να δείξει ότι στη Θεία Λειτουργία ζούμε στη Βασιλεία του Θεού.

Δεν είναι τυχαίο ότι στο Άγιο Όρος, την πιο αυθεντική έκφραση του Ορθοδόξου Μοναχισμού, εκεί όπου η στέρηση, η άσκηση και η απλότητα του βίου βιώνονται στο έπακρον εκεί βρίσκονται και τα πολυτελέστερα άμφια των λειτουργών. Η ταπείνωση και απλότητα του καθημερινού βίου των μοναχών δεν μπορεί να συνεχιστεί και επεκταθεί στη Θεία Ευχαριστία. Γιατί στη Θεία Ευχαριστία ζούμε την υπέρβαση του Σταυρού και το δοξασμό του στη Βασιλεία του Θεού.

Όλα στη Θεία Ευχαριστία και στον ναό είναι λαμπρά. Οι εικόνες έχουν φόντο χρυσό, οι πολυέλαιοι είναι αναμμένοι, και φυσικά ο προεστώς της Ευχαριστίας Επίσκοπος, ως εικόν του Βασιλέως Χριστού, φέρει λαμπρά στολή και αμφίεση.

Βέβαια, το να λέμε ότι ο Επίσκοπος είναι εικόν Χριστού ξενίζει τον άνθρωπο σήμερα, ο οποίος συνηθίζει να βλέπει τους άλλους αλλά και τον συγκεκριμένο Επίσκοπο ως άτομο, οι φυσικές ιδιότητες του οποίου, το σώμα, η μορφή, τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητός του, θετικά ή αρνητικά, εγκλωβίζουν τη σκέψη του και δεν του επιτρέπουν να αναχθεί προς κάτι πέρα από το ορώμενο άτομο.

Ο Επίσκοπος είναι για πολλούς μας ο κύριος τάδε με τις ιδιότητες και ιδιαιτερότητες της ατομικής του υπάρξεως, καλές ή κακές, και έτσι δεν μπορούμε να αναχθούμε διαμέσου του προς την Βασιλεία του Θεού.

Η επικοινωνία μας με το Θεό παρακάμπτει τον άνθρωπο και πραγματοποιείται μέσω της φαντασίας. Ο πιστός που πηγαίνει στην Θεία Ευχαριστία και κλείνει τα μάτια του ή διαβάξει το βιβλίο της Θείας Λειτουργίας επικοινωνεί - μάλλον νομίζει πως επικοινωνεί - νοερά με το Θεό και θεωρεί τους ανθρώπους δίπλα του εμπόδιο στην επικοινωνία του αυτή.

Ο άνθρωπος αυτός θα μπορούσε κάλλιστα να καθίσει στο σπίτι του και να προσευχηθεί νοερά - τώρα μάλιστα έχει στη διάθεσή του και τη ραδιοφωνική ή τηλεοπτική μετάδοση της Θείας Λειτουργίας - χωρίς να ενοχλείται από το διπλανό του ή να σκανδαλίζεται από το λειτουργό.

Δεν θα ανήκει, όμως, στην Εκκλησία του Θεού, εφ' όσον Εκκλησία σημαίνει σύναξη, κοινωνία, υπέρβαση του εγώ και ένταξή του στο θεανθρώπινο Σώμα Της.

Σεβασμιώτατε,

Το αρχιερατικό υπούργημα εξωτερικά φαίνεται θελκτικό και μεγαλειώδες. Ασφαλώς το να υπηρετεί κανείς την Εκκλησία τού Χριστού από μια τέτοια

περίοπτη θέση, αποτελεί ύψιστη τιμή και χαρά.

Δεν είναι, όμως, έτσι! Και το γνωρίζετε πολύ καλά!

Το επισκοπικό αξίωμα είναι « αιδέσιμόν τε και φοβερόν..... », περικλείει και αγωνίες και θλίψεις και οδύνες πολλές, που μόνο όσοι βρέθηκαν δίπλα Σας τα δέκα αυτά χρόνια, μπορούν απλά να υποπτευθούν.....

Γιατί, κατά τον Θείο Χρυσόστομο «... Ο Επίσκοπος κάν οργισθή, κάν γελάση, κάν ανέσεως όναρ επιθυμήση, πολλοί οι σκώπτοντες, πολλοί οι σκανδαλιζόμενοι, πολλοί οι νομοθετούντες, πολλοί οι των προτέρων μεμνημένοι, πολλοί οι εις μηδέν αρεσκόμενοι και τα πάντα κακίζοντες».....

Ο Επίσκοπος, είτε οργιστεί, είτε γελάσει, είτε ανάπαυση ονειρευτεί, θα βρεθούν πολλοί να τον κακολογήσουν, πολλοί που θα σκανδαλιστούν, πολλοί που νόμους και κανόνες θα επικαλεστούν, πολλοί που παλιές υποθέσεις θα θυμηθούν, πολλοί, που τίποτα δεν τους αρέσει και τα πάντα κατηγορούν.....

Όμως, έστω η χαρά Υμών πεπληρωμένη!!!!

Διότι, αν σε μια λέξη μπορώ να συμπυκνώσω τη δεκαετή προσφορά Σας προς την τοπική μας Εκκλησία, αυτή είναι η λέξη ΑΓΑΠΗ, που Σας έχει συνδέσει με το ποίμνιό Σας σε μια αμφίδρομη άρρηκτη πλέον σχέση .

Αυτή η αγάπη είναι και ας είναι, για πάμπολλα, ως η άμμος της θαλάσσης, έτη, η παρηγοριά, η δύναμη, το στήριγμα και το κραταίωμά Σας!

Γιατί,

Κραταιά ως Θάνατος Αγάπη.
Ύδωρ πολύ ου δυνήσεται σβέσαι την Αγάπην
και ποταμοί ου συγκλύσουσιν αυτήν.

Άξιος!